

բող փարիզի գաղնագրութեան՝ չեն ընդունիր և կը մերժեն խաղաղութեան որ և է պայմաններն՝ որք առանց իրենց գործակցութեան կընքուն թուրքիոյ և Ռուսիոյ միջև :

Վաղըթ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ իննամիսեւ զօրավարը զինագաղարի բանակցութեանց ներկայ պիտի գտնուի , և արդէն կապրովա հասած է :

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Հոտ 13 յունի .

Վերթօր Եմանուէլ թագաւորին յաւաքաւորութիւնն յունիար 17 ին պիտի կատարի Բանթէնի մէջ :

Փարիզ 13 յունի .

Կ . Պօլսոյ նորընտիր Գաղղիական դեսպան Պ . Ֆուրնիէ յունիար 24 ին ճանաչ պիտի երէն Փարիզէն :

Պէրլին 14 յունի .

Ռուսիա 12 հատ թօրիկի—չազենաւ ապարկեց Աթէթիէն :

Լոնտոն 16 յունի .

Նախարարաց խորհուրդն երէկ երկու ժամ տեւեց : Այսօր վերադարձաւ Գաղղիական զորքի և իսկող նախարարը ներկայ էին բաց ի Լորտ Տէրպիէն՝ որ սասակի հարուրէն եղած է :

Լոնտոն 16 յունի .

Օսմ. ֆոնտ .	9 13/16
Փոթ .	1863 10 1/4
»	1869 9 7/8
»	1871 34 1/2
»	1872 16
»	1873 9 3/4
» Եղիպատ .	34 1/2
Անգլ. ֆոնտ .	95 1/2

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Նիքոյա Մեծ գաղթին հետ բանակցելու պաշտօնով երեքշաբթի օրը մայրաքաղաքէն մեկնող վերմ . Սէրպիլի վաչան և վրան . Նամիկ փաշան նոյն օրը Սիրքէնի շոգեկառքով մինչև Հատէմ—թէօյ երթալէ ետեւ , ճանաչաւ արուած ըլլալուն պատճառաւ անկէ անդին բաւական տեղ ձիով գնացեր և յետոյ նորէն շոգեկառք նստելով ճանաչաւ շարունակեալ են :

Նոցուն վեմով թեան ուղեկից եղած են արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Պ . Թարէն , Հոսով յամանեան գեապանատան երկրորդ քարտուղար Ճէմիլ պէյ և արտաքին գործոց հեռագրական դիւանին գլուխ Օսեան խաչիկ Էֆէնտին :

Ուղեորութեան համար պէտք եղած ամեն բան կայսերական պալատէն արուեցան : Երկու քառաձի կառք , բազմաթիւ հեծնելու ձիան և քանի մը սայլ լեցուն խոհարարի և սեղանի սպասք և այլ պիտոյք շէրկուեցան անոնց ետեւէն՝ վեհ . Սուլթանին հրամանաւ :

Ազրիսնուպօլէն հեռագրով լուր եկաւ թէ վրան . Սէրպիլի և Նամիկ փաշաներն երէկ իրիկուն Ազրիսնուպօլիս հասնել են , բայց առանց քաղաքը մտնելու ճանաչաւ շարունակեալ են դէպ ի Գըզանլը :

Վեհ . Սուլթանը Բումէլիէն մայրաքաղաքս վախճող գաղթականաց օգնելու համար երեսփոխանական ժողովոյ ըրած անօրէնութենէն շատ գոհ ըլլալով , իւր բարձր գոհունակութիւնն յայտնեց երեսփոխանական Յանձնաժողովին , և ծանոյց թէ գաղթականաց ամենէն լծաւանդներէն 130 ընտանիք կայսերական պա-

լատին մէջ պատասխարելու կը փափաքի :

Միանգամայն Նորին Կ . Վահագնաւորութիւնն հրաման արար օր փախ ճանեալ Ապարի Ողիզ կայսեր Պէշիկթաշի մէջ շինել տուած բոլոր տուները գաղթականաց բնակութեան տրուին :

Յունական վիզանթին լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Չաթալայի կառավարիչ Րիզա փաշան սպաննուեալ է անգլոյն Պոլսոյն ճիւղին :

Սպարապետութեան գլուխ հրատարակուած և կէս պաշտօնական համարուած Վէսթիթէ անուն լեռնաժողովոյ նկատմամբ անվայել լեզու մը գործածած ըլլալուն համար՝ անսահման կերպիւ գաղութեցաւ :

Իսկիւտարու Սէիմիյէ գործնոցին մէջ գտնուող 20 ի չափ Ռաւա . հայ գերեաց կողմանէ խնդրի եղեր է Պատրիարքարանին , որ յառաջիկայ տօնի օրերուն մէջ իրենց հազար պիտոյքը մատակարարելու համար եկեղեցական մը նշանակուի : Երէկ Պատրիարքարանէն արտաքին գործոց նախարարութեան հաղորդուեցաւ յիշեալ աղագոյնոց խնդրին , և Արթ . Տ . Արիստակէս վարդապետ նշանակուեցաւ : Բ . Գրան հրաման ընդունելէն յետոյ՝ երթալ հոգևորապէս միտմարել զանոնք : Փաշ .

Լրագիրը օմանք լուր տուին թէ Գամալիկեան քոյրերուն սպանման գործին մէջ մասնակցութիւն ունեցող հաճի վատիլ անուն անձն ոտմիկանութեան բանտին մէջ մեռեր է : Այս լուրը սխալ է , հաճի վատիլ ողջ առողջ է :

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՄՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Շաբաթ օրն Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ կարեւոր միջադէպ մը պատահեցաւ :

Պետական խորհրդոյ անդամ Ի . Քիւտէն Էֆէնտին խօսք առնելով Պետական խորհրդոյ և ընդհանրապէս տէրութեան պաշտօնատարաց դէմ նախընթաց նստին մէջ եղած խիստ քննադատութեանց պատասխանեց և հետեւեալ խօսքերն ըսաւ .

«Բնուեցաւ թէ Պետական խորհուրդըն Երեսփոխանական ժողովոյ ներկայացուցելիք օրինաց ծրագրերը պատրաստելու չաշխատիր : Այդ խօսքը սխալ է , Պետական խորհուրդը մեծ փաթակով թեմով կը դադարէ օրինաց պատրաստութեան : Տասն և մէկ ամսուան մէջ 33 օրէնք և կանոնադրութիւնք խմբագրեց , որոց մէկ քանին արդէն հեղ ներկայացած են : Ըսել է որ ամեն տասն օրն օրէնք մը պատրաստած է :

«Միմ սխալ է նաեւ կարծել թէ Պետական խորհուրդը մի միայն օրէնքներ պատրաստելու կ'ընդունի : Ընդ շատ ընթացիկ գործեր ալ կը տեսնէ , և անգամայն իւրաքանչիւրը մէկ կամ քանի մը յանձնաժողովոյ անդամ են : Վերջապէս այնչափ գործ ունինք որ ցորեկները չը բաւելով գիշերներն ալ կ'ընդունին : Ուստի Մանուէլ Էֆէնտին և Յակոբ Էֆէնտին Պետական խորհրդոյ գէմ ուղղած մեղադրանքն իրաւացի չէ :

«Անցեալ օր Եէնիշէհիլիդատէ Ահմէտ Էֆէնտին իւր սովորական պերճախօսութեամբ ոտակապէս պարտաւեց տէրութեան պաշտօնատարներին առ հասարակ : Ըսաւ թէ ամենքն ալ դուր և կաշառակեր են : Արդարեւ գէշեր կան անոնց մէջ , կը

խոստովանիմ , բայց բացառութիւններն ընդհանուր կանոն չեն : Կառավարութիւնը մեծ խղճատութեամբ կընտրէ պաշտօնատարները , բայց ժամանակը միայն կրնայ ներկայ վիճակը բարոքել : Գաղթողներ պէտք են մեղ , ամեն տեղ կրթութիւնը պէտք է տարածել , ասկէց զատ՝ լուծողականութեան պէտք է պաշտօնատարաց որպէս զի ուղղութեամբ ծառայեն : Անցեալ տարի ներքին գործոց նախարարութեան ծախքերը մեծապէս պակսեցուցին , և այս տարի երբ կը գտնուաւ պաշտօնատարաց գէմ :

Եէնիշէհիլիդատէ Ահմէտ Էֆէնտին խօսք առնելով հետեւեալ պատասխանը տուաւ .

« Պետական խորհրդոյ անդամին ատենախօսութեան քանի մը կէտերուն միայն կ'ազնւի պատասխանել : Եթէ ժողովոյ խոսք թեմով խօսեցաւ Պետական խորհրդոյ գէմ , յանցանքը ժողովոյն քով անոր ունեցած ներկայիչներուն է : Անցեալ օր Պետական խորհրդոյ անդամ մ'ըսաւ մեղ թէ իրենք չուտ չուտ օրէնքներ չ'ունենալ համար գործարան (ֆապրիկա) մը չ'ունենին , և թէ օրինաց խմբագրութիւնը կամ մանաւանդ թարգմանութիւնը ժամանակ կը պահանջէ : Այսօր ալ կուգան կըսեն մեղ թէ տասն և մէկ ամսուան մէջ 33 օրէնք չ'ունեմ են , այսինքն ամեն տասն օրն օրէնք մը : Ինչո՞ւ համար այս բանն անցեալ օր չ'ըսին մեղ , որպէս զի մեք ալ Պետական խորհրդոյ գերբնական ձիւքերուն վրայ սքանչանալիք : (Յտփառարութիւնք) :

« Իւրեանց Էֆէնտին կառավարութեան պաշտօնատարաց գէմ ըրած խօսքերս ալ հերքելու երաւ : Բայ ինքն հիմա խոստովանեցաւ իմ իրաւունք ունենալ՝ երբոր հաւատանց թէ քիչ թուով ուղիղ և անկաշառ պաշտօնատարներ չ'են կրնար գտնուիլ : Այդ եւս կը հաստատեմ թէ կան : Չեմ ուզեր սուրի գաւառացի մէջ անցած իրողութեանց վրայ խօսիլ , իմ պաշտօնակիցներէս իւրաքանչիւրը կրնայ իւր գաւառին վերայ խօսիլ , բայց եւս Այսօրին վիլալէթին վրայ կը խօսիմ քով ծառայութեամբ : Կուգե՞ք որ ճշմարտութիւնը զրոյցեմ : Իմ գաւառին մէջ կառավարութեան պաշտօնատարները խոշտանդանք (Էլիլէթ) ի գործ կը դնեն , գաւառանոց մէջ յանձնուած առանդները պաշտօնեայք կը գողնան : ռոտիկանութեան զինուորք ժողովուրդը կը կողոպտեն : Ահա այս է մեր պաշտօնատարաց վիճակն : Ասկէց զատ՝ ժողովոյն բանիւրը ընթացքը սովորեցնելու և մեղի գատալու կուգան : Չենք կրնար ներել զայդ : (Յտփառարութիւնք) :

Ռուսէն Էֆէնտին , Երեսփոխան Ազրիսնուպօլոյ . — Անցեալ օր ըսի թէ Պետական խորհուրդը կը ծիծաղի Երեսփոխանաց ժողովոյն վրայ , և Իւրեանց Էֆէնտին այսօր իմայն խօսքս հերքելու ցեղ : Ես պիտի կը բանեմ ու կը կրկնեմ : Ստուգիւ Պետական խորհուրդը կը ծիծաղի մեր վրայ , վասն զի մերթ կըսէ թէ օրէնք չ'ունենալ գործարան չ'ունեն , և մերթ կըսեն թէ ամեն տասն օրն օրէնք մը չ'ունենով 33 օրէնք չ'ունեմ են :

Համիտ պէյ , անդամ Պետական խորհրդոյ . — Պետական խորհուրդը չը ծիծաղի Երեսփոխանական ժողովոյ վրայ , և կարող չէ : Ասկէց զատ Երեսփոխանական ժողովը ըստ օրինի իրաւունք չ'ունի ուղղապէս օրինաց ծրագրեր պահանջելու պէտք : Պետական խորհրդէն , խորհուրդէն իւր պատրաստած օրինաց ծրագրերը

նախարարութեան կը ներկայէ , որ հետ քննութեան երեսփոխանական ժողովոյ կը յանձնէ : Չեն ներքին կանոնադրութեան համեմատ կարողութիւն ունիք որ և է նոր օրինաց պատրաստութիւնը խնդրելու , բայց մինչև այսօր չ'ըրեք :

Եէնիշէհիլիդատէ . — Այդպէս խօսելու իրաւունք չ'ենք ճանաչել ձեր վրայ : Գուք մեր պաշտօնն ու մեր պարտականութիւնը մեղի սովորեցընելու երբ էք : մեք շատ աղէկ գիտենք :

Ռուսէն Էֆէնտին . — Մեք իրաւունք ունինք կայսերական ճառին մէջ խոստացեալ օրինաց ծրագրերն ոչ միայն Պետական խորհրդէն՝ այլ և նոյն իսկ Մեծ—Եպարքոսէն պահանջելու : ս'ըր են :

Յակոբ Էֆէնտին (Գաղաղեան) . — Իւրեանց Էֆէնտին իւր ատենախօսութեան մէջ իմ անունն յիշեց անհաճոյ կերպիւ , կը խնդրեմ որ յետոյ կուգէ : Յետոյ Յակոբ Էֆէնտին յաջորդութեամբ հերքեց Իւրեանց Էֆէնտինի բոլոր խօսքերն , և խնդրեց որ ներում խնդրէ ժողովէն :

Նախագահը . — Մեք մեր կանոնադրութիւնն ունինք և չ'ենք ներքեր որ և կը մեկտն մը՝ մանաւանդ Պետական խորհրդոյ անդամի մէջ գալ հոս և մեր բանեցիք ընթացքը մեղի սովորեցնել :

Իւրեանց Էֆէնտին . — Կը ցաւիմ որ չ'ըրցի միտքս լուս հասկնելու , Ես բնաւ գիտաւորութիւն չ'ունեմ ժողովոյ զգացումը վրաւորելու . և կը կարծեմ թէ իմ ատենախօսութեան մէջ պարտուցս սահմանէն դուրս չ'ելայ :

Մուրա Ալիմ Էֆէնտին , Երեսփոխան Կ . Պօլսոյ . — Ինչ չուտ կը մոռնաք ձեր քիչ մը մ'առաջ արտասանած խօսքերն : (Ընդհանուր ծափահարութիւն) :

Նախագահը . — Ժողովս կատարելապէս կը ճանչէ իւր պարտականութիւններն ու սրտօնութիւնները՝ զորս Սահմանադրութիւնը տուած է իրան , հետեւեալ Պետական խորհրդոյ ներկայացուցչի մը միջոցաւ օրէնք բացատրեալ տարւ պէտք չ'ունի : Բայց մեր կ'ունենք կը պահանջեն որ երբ մէկ իւր սխալը ճանչէ և ներում խնդրէ , ժողովս պէտք է ընդունի : հետեւեալ այս միջադէպը դոցեկ կ'առաջարկեմ :

Հալէպի երեսփոխան Նաքաշ Էֆ . յիշեցուց թէ Նիսիփոխանական ժողովն անցեալ տարի քանի մ'ապօրէն արոց ինչպէս նա լրագրաց դրոշմի տուրքը շնչել որոտմ էր : Այն որոշումն ենք չ'են գործողութեամբ : Արդեօք ժողովս սխալմամ չ'է հաղորդած զանոնք որոշումն , կամ թէ պատճառ մը կայ զատեք չը գործադրելու , կը խնդրէ , ըսաւ , որ բացատրութիւն խնդրի ուրիշ որ պէտք է :

Ժողովն հաւանութիւն տուաւ Նաքաշ Էֆէնտին առաջարկութեան : Էմին Էֆէնտին , Երեսփոխան իր միտք . — 31 օր ի վեր հոս ենք , և մեր ժամանակ խօսքով կ'անցունենք : Իսկ գործ բնաւ չ'իկայ : Ամեն բանէ առաջ ըրիւն փրկութեան զբաղիք : Շիքայի բանակին անձնատուր ըլլալ իմացայ և որոյնցուէն լացի : խխարարութեան վերայ ամեն վտահութիւն կորս մինք :

Կ . Պօլսոյ երեսփոխան Ահմէտ Էֆէնտին խմբակէ Էֆէնտին ըսածը հաստատելով՝ ապացուց թէ Պատերազմական գործի նախարարին հարցուելով բնագրան մը չ'ըսաւ այս մասին : Ծովայն գործոց նախարարին տուած բացատրութիւններն ալ բաւական չեցան :

Խորհանքն Մանուէլ Էֆէնտին . —

Արդեօք ատար համար էր որ հետեւեալ
եալ օրը ծովային գործոց նախարար
ընդամանակը 23000 զին հանուեցաւ :
Նախագահը դիտել տուաւ թէ
այս միջոցիս պատերազմին վրայ վե-
ճաբաններն անժամանակ է, որովհետեւ
ըստ, նոր նախարարութիւն մ'ու-
նինք որ գործոց վարչութիւնը գեւե-
նոր ձեւք կառնուաւ :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՆԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՔ

4 յունիս չորեքշաբթի իրիկուն	10.30
5 յունիս. հինգշաբթի առաւօտ	
բացուեցաւ	10.20
ժամ 6 ին	10.24
Բուսնիկի երկաթուղի	Փր. 27
Թղթադարմ	Վր. 264

... Խմբագիր .

Ազգ. քառանկիւս ընտանեաց Կեան-
րացի Մեծապատիւ Անտոն Էփէնտի
Արթիւնի իւր բնաձիր մարդասիրու-
թեամբն Ազգ. Հիւանդանոցի խըղ-
ճախաց տաննէն խաղէվի՝ եօթն
հարիւր յիսուն քաշի չափ բրինձ չը-
նորհաց :

Յիշեալ Մեծապատիւ Էփէնտի
սոյն շնորհը մանաւանդ ներկայ ան-
ձուկ ժամանակիս արդարեւ գոյու-
թեան արժանի ըլլալով, հզօրապէս
բարձրութիւնս 'ի դիմաց հինգ հար-
իւր յիսուն չափ խղճախաց կը դու-
թայ իւր խորին շնորհակալքը յայտ-
նել հրապարակաւ :

1878 յունիս 3 ի դիմաց Հոգ. Հիւ.
Սեւեթեան Մ. Մանուկեան

... Խմբագիր .

Յառաջիկայ չաբաթ երեկոյ՝ որ է 7
յունիսը 'ի նպատակ նորոգ վերադնու-
թեան Կէտիկ Փաշայի դպրոցաց, Օսմա-
նիկ թատրոնը պիտի ներկայացնէ Հա-
ւատք, Յոյս և Այր անուն արտադր-
թատերերը : Աստի 'ի գիտութիւն դպրո-
ցաւոր Հայ հասարակութեան ներկայիս
ազգ. կառնեմբ բարեհաճիլ ներկայանալ
յիշեալ անդուգական երեկոյթի հանդի-
սին, ուրիշ պիտի ծնի սուպայ Հայ ան-
ընդունաւ երջանկութիւնը :

Հաճեցէք ... Խմբագիր, ներկայիս ան-
կիւն մը շնորհիւ Ձեր պատուական լրագ-
րոյն այս աւուր թերթին մէջ :

Մնամբ ամենայն յարգանք
ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Վ. Ասենադպիր Ասենապետ
Ն. Եւաքեան Ն. Շահապ

1878 յունիս 5
Կէտիկ Փաշա

Մեծապատիւ Խմբագիր Էփէնտի
Խնդրեմք ներկայս Ձեր յառաջիկայ
ազգայնութեան թերթերուն մէջ քանիւն մէջ
անկիւն մը շնորհիւ բարեհաճիլ :

Այս անգամ թաղիս պատուարժան
հասարակութեան հանրագործութիւն մը
ներկայացաւ խորհրդոյն թէ՛ յառաջի-
կայ սուրբ Մենդեան աթիւ, առանց
միմեանց շնորհաւորութեան չընդաւայեւ-
թաղիս կառուցուելը նորաչին վարժա-
րանաց 'ի նպատակ մէն մի անձ 2 քաննոց
թղթադարմ շնորհիւ, խորհրդոյն սոյն
գովելի ձեռնարկը շնորհակալութեամբ
ընդունելով, 'ի պաշտօնէ կ'ըսեալայնէ,
և կ'ըսէ առ Ձերուդ մեծութեան նու-
րապատ Մեծ. անձանց անունները լրագ-
րոյդ միջոցաւ հետզհետէ հրատարակել :

Մեծապատիւ Էփէնտի
Ազաւան թահապարտութեան
Բարեկ Չանաքաձեան
Կրիզոր Նաքաչեան

- » Ալեանաքեան
- » Պրընտանեան
- Մ. Կանիէլ թահապարտութեան
- Երանոս Կիւմրէձեան
- Թորոս Կիւմրէձեան
- Կարապետ Պետրոսեան
- Մ. » Կիւմրէձեան
- Ճիւղան Թիւրապեան
- Միքայիլ Կերեան
- Մանուկ Արզեան
- Յարութիւն Տիւրքեան
- » Գրաձեան
- » Մարտեան
- Յովհաննէս Բէլլեան
- Յակոբ Պօշտեան
- » Գաղապեան
- Նազարէթ Շահապեան
- » Մուրադեան

Պօղոս Մրնախեան
Մ. Ստեփան Շամեան
Սենեքերիմ Չերթեան
Սեթրաք Յովակիմեան

Վերջգրեալ Մեծ. 23 անձանց նու-
րած 30 հատ քաննոց թղթադարմ
Մեծ. Մանուկ Էփ. Արզեանի միջոցաւ
ընդունելով խորհրդոյն իւր երախտագի-
տութիւնը 'ի արտէ կ'արտայայտէ :

Արտ. մնամբ
ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ասենադպիր Ասենապետ
Գ. Թաղաթիւն Ն. Շահապ
1878 Յունիս 1
Կէտիկ-Փաշայ

... Խմբագիր Մասիս լրագրոյ .

Ձեր մատուցաւ թերթերէն միոյն մէջ
ներկայս հրատարակելու պատիւն և հա-
ճութիւնն ունենալ կը փափաքուի :

Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ
ժամանակիս դասն և տառապարտու-
նապիս աթիւ, ցորայի և քաղցիլի դէմ
թաղեցի ազգայն և անտէր թշուառները
խնամելու և զանոնք նա մանաւանդ այս-
պիսի սրբալիս օրերու մէջ միմեանք
համար, գիտութեան մասնագործ
կազմեց և հանդանակութիւն մը բացաւ,
որում բացի թաղեցի մեծապատիւ և ազ-
քատաւոր ազգայնիկներէն՝ յօժարակամ
մասնակցելու փութացին արդէն իրենց
ազգայնութեամբն և բարեգործութեամբ
հոգաւոր մեծանուն ազգային վաճա-
ռակներ շնորհիւ և ձեռնամբ Միքայիլ
աղայի Յակոբեան, որուն բարեքն ու
բարեխաղը ամենահարկաւոր պարագայ
յիշ մէջ շատ առնել լիովին վայելած են
Սամաթիոյ ամեն կարգի ընտանիքներէն
շատեր :

Բարեկամ մասնագործոյն մեծ քաջա-
լեր ու պատիւ համարելով սոյն մեծա-
նուն ազգայնոց աջակցութիւնը պարտ
և պատիւ կը վարկանի խորհրդոյն իւր շն-
որհակալքեմ նուրապառ մեծապատիւ
ձանց անուններուն հետ՝ հրապարակաւ
ազգային թերթերու մէջ յայտարարու-
թեամբ հաշակել :

ՅՈՒՅԱԿ ՆՈՒՐԱՍՈՒՅ

(Թղթադարմ 150ի հաշուով)

Մեծանուն Տեառք	Ղը
Միքայիլ և Յովհաննէս Յակոբեան	2000
Յովհաննէս և Մկրտիչ Խաչեան	1600
Կիւմրէձեան և Եղորդ	1500
Մանուկեան և Եղորդ	910
Ստեփան Գրիգորեան	975
Նշան Հարէնց	650
Արիկ Ունեան	650
Գարեթի Հարէնց	650
Պետրոս Միքայիլեան	650
Խաչատուր և Անտոն Հաճեան	650
Պօղոս Ստեփան	525
Միքայիլ Մոմեան	525
Սահակ Ղազարոսեան	260
Մ. Մերոյի և Մ. Սարգիս Կիւ-	
պէնեան 60 քաշ Սեւադի	1800
Գումար	12770

Թաղ. Խորհրդ. ի դիմաց Թաղ. Խոր-
Ս. Գէորգ եկեղ. հրդոյ
1878 յունիս 2 Ասենադպիր Ասենապետ
Յարութեան Յ. Թեւեան Ն. Եւաքեան

ՍԻՐԱՔ ԵՒ ՍԱՄՈՒԷԼ

ԲԱՐԻ ՀՕՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

ԳՐԵՑ ԽՐԻՍՏԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Եւ 'ի լոյս ընծայեցին աշխարհի եւ Բար-
Յովհաննէս և Միքայիլ Եւաքեան

Ի ՆՈՒԷՐ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑ ԵՒ ԶԱՐԳԱՅԵԱԼ ՈՐԻՒՅՑ
կը ծախուի ամեն հայ գրաւա-
ճառաց քով. զին մէկ քսաննոց թղթ-
թաղարմ :

ՆԱԽԱԲԱՆ

Դրեալ ընդհանրեալ յետոյ, Սեբա և
Սահակեաններն նոր երկաթաբերութիւնս, զոր
Հայոց հայրերուն համար գրեցին, դարձ-
եալ ձեզ կը նուիրեմ, ժողովուրդ Հայոց,
որոյ ներքէ և պարունակութիւն՝ աշխար-
հիս կեանքի կրթական դասերն են, զորս
բարի հայր Սիրաք կաւանդէ իւր գոր-
դացեալ Սամուէլ օրդոյն :

Սիրաք իւր դասերը կը խօսի աշխար-
հիս բազմադիմի առարկաներու վերայ,
և Սամուէլ մտադիր ունի կը դնէ : Սի-
րաք հայրական և բնական սիրով կաւան-
դէ մարդկային կենաց ամենակարեւոր

երաններ, և Սամուէլ օրդիական հնա-
գանդութեամբ կընդունի հայրաբնիս դա-
սերը, որ կը կրթէ ու կը մարդէ զինքն
իւր կենաց յառաջիկութեան յատա-
րէզ :

Նախադիմոյն մէջ ցոյց կուտայ Սի-
րաք թէ ինչ է մարդն աշխարհիս վե-
րայ և ինչ է իւր կոչումն, պարտք և
երաւունք մեր ընկերական կեանքին մէջ
կային :

Ներկորդին մէջ համառօտիւ կը բա-
ցարէ ընդհանուր տիեզերաց բնական
և յաւիտեանական օրէնքներ. որով օրի-
նակաւ Սիրաքն այդ անյեղի օրինաց
սանձը իւր ձեռքն անեցով կը կուտա-
վարէ վերնաշխարհ և մեր բնական երկ-
րագունդը : Այլ խօսի նաև բարոյական
օրինաց վերայ, զոր տէր Աստուած Մով-
սիսին և Յիսուսին ձեռքով աւանդեց մար-
դոյն, որպէս զի մարդն եթէ մտնայ իւր
խղճին բնական օրէնքն, զէթ յիշէ ու
կարգայ Աստուծոյ դրական և դրական
օրէնքներ. որ միշտ լոյս կուտան և յու-
շարար լինելով՝ կուզեն մարդոյն խառն-
եալ կեանքը :

Ներկորդին մէջ կը խօսի Սիրաք մարդ-
կային ընկերութեան անհաւասար կեան-
քին վերայ. ընդ որ կարճաժամ ու թե-
րահաւատ մարդիկ մեղադիր կը լինին
Աստուծոյ, թէ ինչո՞ւ համար մարդիկ
հաւատար կեանք ու բարեւ չունին աշ-
խարհիս վերայ. չխորհելով անդիտարար
թէ աշխարհիս վերայ մարդկային ընկե-
րութեան ամբողջութիւնը հզօրացնի կամ
անհաւասարութիւնն է, որ կը կապէ և
կը վարէ մեր ընկերական կեանքը :

Չորրորդ գլուխի մէջ կը խօսի աշխար-
հիս տիրող իշխանութեան և հզօրանալ
ժողովուրդին վերայ. երկարաճառելով
ցոյց կուտայ թէ ինչ է իւրաքանչիւրին
պարտք և իրաւունք, և թէ ինչպէս կը
զեղծանի իշխանութիւն, երբ 'ի բաց դը-
նելով օրինաց արդարութիւնը միայն սրով
և դաւաղանով կ'ըլլան. երկրին բարդա-
ւածման և յառաջիկութեան ձեռքն
չի բանար, որ իշխանութեան զօրութիւնն
է : Նմանապէս կը զեղծանին հպատակ
ազգեր, երբ անաստուղ կը լինին սահ-
մանադրեալ օրէնքին դէմ :

Մեծապէս և առաւել կը սխալին ժո-
ղովուրդներ ունայնաժամ յայտնով, երբ
իրենց բաժնին և ուժին չափով յառաջ-
դիմութեան ճանապարհ չեն բանար. այլ
հեղափոխ լինելով՝ ամենայն ինչ կ'առա-
վարութեան կ'ապաւնին :

Հինգերորդ գլուխի մէջ նկարագիր կը
հանէ Սիրաք աշխարհիս ժողովուրդոց և
ազնուական դասերուն, ցոյց տալով թէ
ժողովուրդն է բուն աշխատութեան մարդ
և երկրին կեանք տուող ողին : Սորա
հետ կը յարէ թէ ճշմարիտ ազնուակա-
նութիւն՝ հոգւոյ մեծութիւնն է, և թէ
նոցա պարտքն է աշխարհիս վերայ մե-
ծադործել և ժողովուրդասիր լինել :

Վեցերորդ գլուխի մէջ մարդոյն աշխա-
տութեան և աշխատութեամբ հայրա-
թեամբ հայրն վերայ կը խօսի Սիրաք.
յայտնելով թէ հայրն ու հարստութեան
ազրուրդ երկիրն է, հողն է, և գայն
բեղմնաւորող մարդոյն աշխատութեան
ձեռքն է. մարդ կը ջգտուի, մուրացիկ
կը լինի երբ անաշխատ ձեռքով հաց կը
խնդրէ, և առանց վարուցանիլ հնձել
կուզէ :

Նոթենորդ գլուխի աւանդելով Սիրաք,
կենաց ուղիղ անտեսութիւնը կուտուցա-
նէ, յառաջ բերելով թէ անօգուտ է
զանձ և հարստութիւն երբ գանձաւոր
հարուստն անտեսել չգիտէ, և խիստ չու-
տով կ'սպառի գանձն գանձաւորէն և
ցորեանը շտեմարանէն : Այլ յաւելու նա-
և թէ ուղիղ անտեսութիւնը զիտէ ար-
դարութեամբ հատուցանել իւր պարտի-
քը : Կայսերինը Կայսեր տալ և Աստու-
ծոյն Աստուծոյ, և ապա իւր բաժնի վա-
յելիլ :

Ութերորդ գլուխի ցոյց կուտայ Սի-
րաք թէ առանձին մարդոյն և թէ աշ-
խարհիս ժողովուրդոց մեծաքաջ յառաջ-
դիմութիւն՝ ինքնաշխատութեան զօրա-
ւոր ջանքն է. եթէ կայ բախտ աշխար-
հիս վերայ, այդ միայն ինքնաշխատու-
թեան ձեռքն է. ուր հեղուրթեան մէջ
փակէ իւր ձեռքը՝ բախտն իրմէն կը խու-
սափի : Սնարման է այն ձեռք որ ա-
ռանց աշխատութեան հայր յիւր բերան

կը տանի, « Ձեռք որ ոչ աշխատեցնէ,
կերկեցնի մի » : սուրբ Պօղոս կը պատ-
ուիրէ :

Մեներորդ գլուխի մէջ Սիրաք թէ
ինչպէս ինքնաշխատութիւն հանձար և
ընկերական զօրութիւն՝ այս երեք հզօր
զանգակներ միանալով քաղաքակրթեցին
աշխարհ. ինքնաշխատ հանձարը ծնաւ
զիւտեր, արուեստներ, այլ ընկերական
զօրութիւնը զարգացոյց և այսպէս այս
երեք անդէն գաղափարներ աշխարհիս
տիրեցին :

Տասներորդ գլուխի կ'աւանդուի Սի-
րաք աշխարհիս երջանկութեան և արեւ-
ջանկութեան վերայ. ցոյց կուտայ բը-
նական փաստելով թէ այդ երկու հա-
կառակ տարերը մարդոյն կենաց հետ
միշտ համընթաց կը լինին, և թէ կարեւ-
րն չէ որ մարդ աշխարհիս վերայ միայն
երջանկութեան ծագիլները քաղէ առանց
փութելի խոցումներու :

Մեծապատիւ Սիրաք մէջ քննադար
ցոյց կուտայ Սիրաք թէ ինչ են այն
զօրաւոր ներքին և արտաքին պատճառ-
ներ, որով աշխարհիս ազգեր կը բարձ-
րանան և կը խոնարհին, կը բարդու-
նին և կը նուազին : Այս պատճառները
Սիրաք զբնական անհեղձ Սիրաք կը հաստա-
տէ թէ մեղք և արդարութիւնն է :

Ներկորդին մէջ Սիրաք ժամանակի և
աշխարհիս այլ և այլ պատճառներու վերայ : Այլ
խոստովանի թէ այս, կան աշխարհիս
վերայ բնական տարբերաց աշխարհի պա-
տաշարներ, որոց վերահաս զօրութե-
նէն մարդ կարող չէ խուսափել : Բայց
աշխարհի վէպերով կը հաստատէ Սիրաք
թէ մարդ մարդոյն առաւել չար և մե-
ծաղոյն պատահարն է, որոց առաջ շատ
նուազ են և առ ոչինչ կը համարուին բը-
նական պատաշարներ :

Ներկորդին մէջ Սիրաք զիտով կաւարմ
Սիրաք իւր դասերը, և իրեն անհեղձ
հաւատացեալ ուղեւորելով կը խօսի Աւե-
տարանի քարոզած ընկերասիրութեան վե-
րայ. առաւելով և օրինակով ցոյց կու-
տայ թէ մարդոյն պատու և երջանիկ
կեանք ընկերասիրութեան մէջն է. ցոյց
կուտայ թէ աշխարհիս վերայ տիրող
թշուառութեան միայնակ դեղն ու դար-
ժան ընկերասիրութիւնն է. ցոյց կուտայ
նաև թէ առանց Աւետարանի ճշմարիտ
ընկերասիրութեան՝ որչափ և ճգնի քաղա-
քակրթութիւն կարող չէ մարդոյն տարե-
ջանիկ կեանքը բաւարար, կամ նորա խը-
նոված ուղոյն խաղաղութիւն տալ :

Սիրաք, որ Աւետարանին խորհրդար-
ն է, միւս դասերուն վերայ իրեն գլուխ
և պատկ հիւսելով կաւանդէ իւր սիրա-
կան Սամուէլին, որպէս զի աւետարա-
նի ընկերասիրութեան դասերն իւր բոլոր
կենաց մէջ հոգւով և ճշմարտութեամբ
ընդունի :

Ահաւանիկ այսչափով բովանդակեցի
Սիրաքայ բարի Հօր կրթական դասեր.
սիրով կարդացեք, խելամուտով ի միտ
առեք, ո'վ ուրեք Հայոց ժողովուրդ, Հա-
յոց հայրեր, Հայոց դաստիարակներ և
Հայոց զարգացեալ օրդերներ :

Առ հասարակ ձեզ համար գրեցի այս
պիտանի դասեր. դուք ևս Սիրաքայ հօր
բարի օրինակին հետեւելով աւանդեցէք
ձեր օրդերներուն, աւանդեցէք ձեր ա-
շխարհներուն, վասն զի զարգացեալ նոր
սերունդին համար աշխարհի գիտու-
թիւն և մեր ընկերական կենաց դասեր
ամենակարեւոր գիտութիւն և հմտու-
թիւն են :

Սոսկ դպրոցական ուսումներ բաւա-
կան չեն Հայոց զարգացեալ պատանիներ
բուն համար, որ նոր կը թեւակոխեն աշ-
խարհի կենաց չընդունին մէջ. այլ պէտք
է զի նորա Սամուէլի նման ականջ դնե-
լով միւս բարեխաղ լինին ու յառաջա-
դիմեն զէպ ի լաւազոյն կեանք. որոյ
միջոցը մի միայն ուղիղ դաստիարակու-
թեան ձեռքն է, որ կուղղէ և կը վարէ
զիրենք :

Սիրաքն այդ կրթական ձեռք յօրինեց
և կուտայ Հայոց հայրերուն ձեռքը. թէ
սիրաքայ ընդունեք, ո'վ դաստիարակ
Հայրեր, Սիրաքայ աքնոյ ձեռքն ու գրիչ
այլ ևս պիտի չարուանայ իւր բարոյա-
խօս դասեր :

